

## ***JUDr. PhDr. Alois Pitrmann - Bohemus***

Narodil se 21. 8. 1911 v Lounech, Dlouhá třída 153 - U Sklenářů. Zemřel 23. 5. 1986 ve Vršovické nemocnici v Praze 10, Oblouková 7. Byl synem pradleny a poštovního doručovatele, který zemřel, když mu bylo 6 let. Měl o devět let starší sestru Boženu. Alois byl snaživým žákem a tak i přes krušné peněžní potíže, které rodina měla, vystudoval místní státní reálku. Po celou dobu studií prospíval s vyznamenáním. Aby alespoň trochu matce ulehčil, dával kondice. Po maturitě v r. 1929 přijal místo učitele v tzv. menšinových školách a v r. 1933 je schváleným učitelským čekatelem. Jeho pedagogická činnost je od r. 1934 do r. 1936 předurčena nástupem do základní vojenské služby u 28. pěšího pluku „Tyrše a Fügnera“ v Praze.

Alois Pitrmann i po nástupu do pedagogické praxe dále studuje a usilovně doplňuje své vzdělání. V r. 1931 na Státním reálném gymnasiu v Mostě skládá maturitu z latinského jazyka a téhož roku na Učitelském ústavu v Praze učitelskou dospělost. Jeho snem však stále zůstává cele se věnovat umění. Za presenční vojenské služby se mu konečně naskytla příležitost studovat kresbu a malbu v soukromém pražském ateliéru prof. Viléma Preisse. V této době má již první umělecké kroky za sebou. Maluje náladové krajiny, Dětské studie, Pohledy na Mělník, vojenské náměty a modeluje. V r. 1936 je jmenován definitivním učitelem. V tomto roce rovněž úspěšně vykonává zkoušku na Akademii výtvarných umění v Praze a začíná studovat figurální malbu u profesorů Jakuba Obrovského a Josefa Loukoty. Vzhledem k jeho vědomostem mu bylo prof. V.V. Štechem doporučeno studium na další vysoké škole, Karlově universitě, obor filosofie, estetika a dějiny umění. Získává znalosti a dovednosti od profesorů, jako byli Josef Mukařovský, Bohumil Matějček, Václav Vilém Štech a další. Pitrmannova činnost je tu velmi různorodá. Pouští se do rozboru obrazů Rubense, zpracovává témata týkající se architektury a umění. Jako disertační práci si vybral téma Emil Holárek a problém sociální malby. Nadále se zaměřuje na popularizaci výtvarného umění ve spise Výtvarník rozmlouvá s divákem (r. 1945.) Ukončením vysokoškolského studia získává titul doktor filosofie a doktor práv.

Ve své pedagogické praxi Pitrmann pokračuje ve výuce na obecních a měšťanských školách; od roku 1937 na obecné smíšené škole ve Vraňanech a od roku 1938 v Lužci nad Vltavou, kde dosahuje titulu odborný učitel. V tomto roce uzavírá sňatek se svou první manželkou učitelkou Jarmilou Kozákovou. Jeho zvláštní povahové rysy a názorové neshody s kolegy na učitelských ústavech byly příčinou častého střídání působišť i v pozdějších letech. A tak v r. 1943 odchází ze smíchovské grafické školy na měšťanskou školu v Praze-Strašnicích. V r. 1945 se dostává na Státní keramickou školu v Praze-Vinohradech. V r. 1950-1956 vyučuje na Průmyslové škole potravinářské chemie v Praze 1. Na základě zkoušek v r. 1956 konaných na Vysoké škole pedagogické v Praze je prohlášen promováním pedagogem. Ve výtvarné tvorbě ho zaujala myšlenka zpodobnit vynikající osobnosti kulturního světa. Vytvořil řadu portrétů našich i zahraničních mistrů a umělců, například Smetany, Dvořáka, Fibicha, Sovy, Bezruče, Destinové, Mozarta, Verdiho, Tolstoj a mnoha dalších. V r. 1945 dochází k rozpadu jeho prvního manželství a následující rok Pitrmann uzavírá sňatek s učitelkou Jarmilou Novou. Z tohoto svazku se r. 1956 narodila dcera Daniela, ke které však nenalezl otcovský vztah. Nepříznivé poměry v rodině, závažnou bytovou otázku (v jeho bytě bydlela i bývalá manželka) řešil rozvodem.

Pitrmannova umělecká činnost je na základě studijních pobytů po celém Československu mimořádně bohatá. Vytvořil řady obrazů, které spojil do grafických cyklů; patří sem např. Žně, Matka, Kytice, Má vlast, Karlovarský cyklus, Lounský cyklus, Malé a Velké Pašije, cyklus jednoho sta sépií Tvář Prahy, cyklus portrétů jednoho sta lékařů Zachránci lidstva,

obrazy z dějin hudby, anebo Kdyby všechny ženy světa. Mezi monumentální díla náleží: Ztroskotání, Golgota, Severní Čechy, Jižní Čechy.

V r. 1956 nastoupil na Průmyslovou školu potravinářské chemie v Praze 2 a po dvou letech přechází na Dvanáctiletou střední školu v Praze Hlubočepích.

Také třetí jeho manželství s mnohem mladší Olgou Šemorovou uzavřené v r. 1959 skončilo v r. 1962 rozvodem.

Na přelomu 50. let se zaměřil na malířské práce na rodném Lounsku a v Karlových Varech, píše o Goethovi, hru o Gaguinovi a zahajuje řadu svých výstav. Je též iniciátorem I. celostátní výstavy učitelů výtvarníků v Uherském Brodě. Stává se učitelem výtvarné výchovy na Pedagogickém institutu v Brandýse nad Labem, kde uskutečňuje cyklus přednášek O umění, základu přednáškových cyklů Nebojte se umění. Na institutu mu ředitel mimo jiné vyčítal jeho neskrývané teistické založení a spor skončil jeho výpovědí. Potom se Pitrmann neúspěšně ucházel o zahájení habilitačního řízení. V r. 1963 nastupuje jako učitel na ZDŠ v Praze-Strašnicích, odkud po pěti letech nastupuje své poslední učitelské místo na Gymnasiu v Praze-Libni. Zde konal pokusy s metodou malování nevidomých, kterou zkoumal na Gymnasiu pro mládež s vadami zraku v Praze 2.

Alois Pitrmann se stal čestným občanem Loun, nositelem medaile Světové rady míru, laureátem mezinárodních soutěží atd. Mnohé své obrazy prodával prostřednictvím organizace Díla za poměrně dobré ceny. Je člověkem beze sporu svérázným a podle některých kritiků ješitným. V jeho pozůstalosti se setkáme s rozsáhlou korespondencí s nejrozličnějšími osobnostmi a institucemi (státní sekretariát ve Vatikánu, galerie v USA atd.). Přátelil se s umělci F. Smolíkem, E. Hakenem, E. Suchoněm, Z. Štěpánkem, spisovateli J. Seiferem, P. Bezručem, Fr. Kožíkem, Vil. Závadou, lékaři a vědci Zd. Dienstbierem, V. Příhodou, H. Rokytou. Stýkal se i s představiteli církve, například s kardinálem Beranem nebo s kardinálem Tomáškem. Svým uměleckým a existenčním zápasem a heroickým dílem byl pro ně posilou a zdrojem plodných inspirací.

Měl 26 samostatných výstav, z toho 15 v Praze: *Mazáčova umělecká síň 1940, Beaufort 1942, Mazáčova galerie Praha II, Spálená 53 1943, Národní třída 1944, Praha II. Jungmannovo nám. 1949, Praha II. Jungmannovo nám 1949, Praha čs. spisovatel 1972 a 1973, Praha Divadlo S.K.Neumanna a Hudební divadlo v Karlíně 1974, Interiérová výzdoba závodu Polygrafie Praha-Smíchov 1977, Divadlo hudby 1977, Interiérová výzdoba závodů Polygrafie 3, Praha 7 1980, Výzdoba modlitebny církve čsl.husitské. Praha 4, Krč 1983, Výst. síň Kniha metro, stanice Leninova 1983, Síň Stanislava Kotulana Apolinářská 4 1985;*

3 samostatné výstavy v cizině: *Španělsko (Granada) 1966, Rumunsko (Arad, Temešvár, Bukurešť) 1968, Itálie (Taormina) 1970;*

14 účastí na výstavách v ČSSR.

Pitrmann je podle výtvarných kritiků romantikem, mystikem, senzitivem, malířem léta a slunce, virtuosem barev, extatikem, nepokojným hledačem, vizionářem, strážcem jasu, nespoutatelným Prométheem či poslem míru a lidství; podle svých obdivovatelů prorokem, apoštolem pravdy, vikářem Ježíše Krista; podle jiných prostých občanů jedním z největších synů českého národa. Prof. MUDr. Zdeněk Dienstbier o něm v obsáhlé studii napsal: „Vnějšíkem, ale i vnitřně ho můžeme přirovnat k osobnostem typu *Alberta Schweitzera*“. Podrobně a soustavně si osvojoval hudební teorii, rétoriku a tanec, hrál na housle a klavír, zpíval, skvěle řečnil. Stal se malířem zrakového i sluchového typu, komponujícím úžasnou hudbu světla a barev. Šlo mu stále ve všem o vše. Umění mu stálo nad vědou. Hledal Boha a bylo mu dáno poznat neznámé světla, neznámé barvy, tvary a zvuky, dostupné jen rozjímajícím uctívatelům Pravdy či v odlescích a ozvěnách při některých nemocech anebo pod vlivem drog. Jeho umění je tímto poznáním prosvětleno, prostoupeno a prozvučeno; není divu, že bývá vnímáno jako protuberance z jednotné Podstaty, připomínající mohutnou kvint-kvartovou fanfáru, uvozující *Straussovu* symfonickou báseň *Also sprach Zarathustra*.

Byl reformátorským pedagogem uměleckého školství v plné šíři. Jeho klinicky verifikovaný objev *Malby nevidomých* se dotýká každého člověka. Žel, plagiáty z malefikantně potíraného či utajovaného průkopnictví jeho čtyřicetileté pedagogické činnosti na školách všech typů jsou základem slavných kariér nulových spekulantů. Ale jeho metoda nového způsobu výtvarné výuky a výchovy uplatňovaná v mírovém duchu *Jana Amose Komenského* a sdružení hirošimských učitelů *hibakuša*, našla mimo jiné ohlas na *Accademia de belle arti* v Římě a na univerzitě v Antverpách.

Je Zastoupen ve sbírkách *Galerie hl. m. Prahy* a v mnohých dalších institucích a sbírkách v ČR a v zahraničí, například v galeriích v *Drážďanech*, *Budapešti* a v *Mnichově*, *Tate gallery* v *Londýně*, *Musées des Beaux-Arts* v *Lyonu*, v *Museo del Prado* v *Madridu*, v *Bibliothèque Nationale* v *Paříži*. Jeho *Rožňavský mírový cyklus* lavírovaných kreseb zhudebnil Eugen Suchoň. Také návrhy afiší s náměty měst a filmu (Passolini) došly r. 1966 uznání a ocenění (Granada 1966).

Je autorem *Výtvarného tematismu*, se základní myšlenkou, že umělcem eliminované a výtvarně umocněné náměty diváka humanizují. Bez násilných okázalostí či efektů pracoval s veškerou svou vírou a křesťanskou zbožností a proto jeho tvorba tuto víru tak mocně vyznačuje. Zcela odolal i té nejagresivnější lživé a hloupé propagandě a inkvizitorským nátlakům. Řídil se přesvědčením, že revoluci v umění lze dělat jen struktivně, tzn. nebořit staré, ale doplňovat je, utvářet je na pozadí všeho již vytvořeného.

Alois Pitrmann je skvělým krajinářem, portrétistou i duchovním tvůrcem s darem občasného čtyřrozměrného vnímání, ovlivňujícího jeho malířské vyjadřování. Do značné míry byl impresivním realistou. Psal poesii, filozofické a náboženské eseje, z nichž většina zůstala či musela zůstat v rukopisech. Publikoval řadu odborných prací, literárních děl věnovaných životům významných umělců (*Vonící země*, *Malířské evokace*). Zabýval se také heraldikou. Jeho znak, jehož nosnou částí je počáteční písmeno jeho jména Alois, jakož i tvar komolého kuzele posvátného vrchu Oblík u Loun, je na první pohled znakem Albrechta Dürera. Zatímco jeho cykly a minicykly, například *Zachránci lidstva* (portréty jednoho sta lékařů-humanistů) varují či oslavují velikost lidského ducha a volají k následování, monumentální díla jakým je olejomalba na jutovině *Ztroskotání* z r. 1939 a murální malby jsou velkolepým zamyšlením nad neblahými osudy lidstva. Podle slov sv. Jana „A aj, zemětřesení veliké stalo se, a slunce učiněno jest černé...“ (Zj 6,12), na jeho linorytu tří Marií a tří křížů na Golgotě Lounského Středohoří anebo nad Madonou bombardovaných Drážďan a nad ubožáky Ztroskotání, stojí černé slunce.

Kromě členství ve Svazu českých výtvarných umělců in necessitas nepatřil k žádnému uměleckému spolku, sdružení či skupině. Jeho postavení v kontextu s naší i světovou tvorbou bylo osamocené a výlučné. Vzdělaností a všestranností je srovnatelný s *Leonardem da Vincim*. Svou příkladnou charakterovou pevností a čistotou, věrností svým ideálům a kritickou, vždy konstruktivní a hlavně adresnou pravdou si znepřátelil mnoho závistníků. I kvůli nim nedosáhl ani průměrných oficiálních poct, což proti očekávání rozvinulo jeho tvůrčí svobodu.

V čase, kdy ho rumunská kritika, zdůrazňující jeho zvláštní cit pro světlo a barvy, jeho lásku, pochopení a mistrovství při používání barev hodnotila jako předního československého malíře, označil kterýsi náš pisálek, zvyklý na uniformní šed' panelových domů, na šed' své činnosti a celého svého života jeho obrazy za přebarvené.

Poznačen chudobou pracoval do úpadu a odříkal si až příliš. Nadmíru zaujatého uměním si ho postupně namluvily tři ženy a strhly ho do manželských, rozvodových a fakticky doživotních útrap. Jiné tři ženy, matka, sestra a jeho přítelkyně *Eva Manová* ho povznesly i k tvorbě světově proslavených Madon Míru: Tereziánská, Drážďanská, Lidická, Františkolázešská, S růžemi, Lounská, Pacovská, Černá, Madona pro Hirošimu a Nagasaki...

*Matka Tereza Kalkatská a kardinál Tomášek* požehnali jeho mírové práce a *papež Pavel VI.* mu udělil své otcovské požehnání a vyprosil mu Boží ochranu a pomoc.

S Aloisem Pitrmannem jsem se seznámil roku 1972 v Německu, kde byl se svým odborným výkladem průvodcem pražských PhMr. po muzeích a památkách. Mne tam panu profesorovi představila moje drahá přítelkyně magistra *Miluška*. V berlínské noclehárně, kdy všechny účastnice zájezdu odešly večer tančit, se Mistr dověděl, že jsem básník. „Co právě píšete?“, zajímal se. „Právě jsem dokončil *Pijáckou baladu*“. „A co Vás k ní přimělo?“ „No, není to tak dávno, co jsem přestal pít“. „Rád bych si to přečetl. Pošlete mi to?“ Baladu potom ilustroval devíti perokresbami přímo ke strojopisu. Pracoval jsem tehdy jako tapetář *Výstavnictví Praha* a na pražské výstavě *Repro-1972* mi ji namísto dvou statečně odmítnutých láhví whisky stokrát rozmnožili Angličané a Američané, spokojení s vytapetováním stánků svých firem.

Při jedné z návštěv u tohoto již mého přítele v Praze 10 Vršovcích, Ruská 96 jsem byl uchvácen gotickou velebností právě dokončené *Drážďanské Madony Míru 1985* k uctění památky obětí zločinného americko-britského leteckého náletu na Drážďany dne 13. a 14. února 1945, při kterém zahynulo 25 000 civilních obyvatelů. Obrazem ozářeným odleskem zapadajícího slunce jsem byl natolik rozrušen a podivně opanován, že jsem si ho půjčil domů a nakonec ho reprodukoval na dvojlistech spolu se svým rozbořem, který byl pro samého Mistra objevným. Dvě stovky výtisků jsem rozdál účastníkům *Světového mírového kongresu křesťanských církví*, konaného v Praze roku 1985.

Když jsem se ho zeptal na jeho představu Boha, odpověděl mi historkou o básníku *Simónidovi*, který kolem roku 476 př. Kr. pobýval na dvoře syrakuského tyrana *Hieróna*: „Když se ho Hierón jednou tázal, co je Bůh a jaký je, vyžádal si den na rozmyšlenou. Když se ho Hierón druhého dne opět ptal, vyžádal si dva dny; když pak stále zdvojnásoboval počet dní, které si bral na rozmyšlenou a Hierón se podivil a chtěl vědět, proč tak činí, Simónidés prý odpověděl: "Čím déle uvažuji, tím nejasnější se mi zdá ta věc.“

Alois Pitrmann se ponenáhlu stal mým duchovním otcem. Vždy jsme si vykali. Organizoval a uváděl jsem několik jeho výstav. Z nich pro mne nejvýznamnější byla *Výstava v síni Stanislava Kotulana* na pražském protialkoholním oddělení Psychiatrické kliniky FVL KU v Apolinářské ulici 4 dne 14. listopadu 1985, která byla v jeho životě poslední. Celkem šlo o 21 obrazů, z nichž 16 byly variace na moji *Pijáckou baladu*, kterou tam přednesl český herec a jeden z nejlepších recitátorů české poezie *Radovan Lukavský*.

U konce svých sil, našel roku 1961 při léčení v Karlových Varech svou „statečnou Evu“, „pilnou Evu“, „věrnou Evu“, dceru jednoho z nejbohatších českých statkářů *Evu Manovou a díky* jí mu nastal všeobecný obrat k lepšímu. Ona ho na své sázavské chatě u Kamenného Přívozu učila i odpočívat, nabírat síly. Díky jí s ní poznal Pobaltské republiky, Bulharsko, Jugoslávii, Rumunsko, Rusko, Střední Asii nebo Kazachstán. S ní cestoval po Řecku, Itálii, Krétě, Sicílii, Portugalsku, Španělsku. Tak jako v Českém Středohoří, na Českomoravské vysočině nebo v Slovenském Rudohoří, všude tamějším lidem z vlastního pohledu objevoval krásy jejich prostředí. Mohl zůstat v pohostinné a lákavé cizině, tam být náležitě oceňován, tam být oslavován a to vědomí mu stačilo. Jen bolestnou domovinou mohl nést svůj kříž, jen v *Bohemii* mohly jeho ramena srůst s rameny toho kříže, jen zde mohly z nich vypučet motýlí křídla orlí síly; v ní přijímal svá utrpení pokorně, smířeně, až s jakýmsi uspokojením; v ní ho nemoci povzbuzovaly k plnějšimu žití, k dobrému využívání zlých náhod, k odmítání morálky stádných zvířat, odstraňující silné protiklady a rozdíly a tak i vůli k vlastní odpovědnosti, k velkým vášním, velkým úkolům, hrdému smýšlení, citu sama sebe; v ní se bránil instinktu stáda co nejpevněji spoutat, hlídat, ukovat ty nejsilnější. Osamocenost mu byla hradbou před chválou i hanou, hradbou chránící rozvoj vlastního zákonodárství. Uznával jen stát skutečně

sloužící lidem a člověku. Odmítl tvůrčím činem. Dělal především to, po čem toužil, dělal to svobodněji než jiní, dělal to skvěle a byl si toho vědom. Jeho pochopitelné rozhořčení z opomíjení a zneuznání tlumila stoupající inflace hodnot, kdy nejvyššími tituly jsou zahrnováni i kabaretní zpěváci. Měl prohry a porážky, měl úspěchy a vítězství. A dočkal se i štěstí, své „Božské Evy“.

Někdy před rokem 1966 ho začalo pobolívat pod pravou a potom pod levou lopatkou, pociťoval slabost a obojí krutě sílilo. Roku 1970 nesl u moře pod Kavkazem obraz a zhroutil se. V roce 1983 mu lékař po operaci prostaty řekl: „Vybrali jsme vám to, jak jsme mohli a víc se neptejte.“ Tajený úsudek paní Evy, s kterou jsem se osobně seznámil hned po jeho skonu, byl v podstatě shodný s diagnózou, kterou stanovila moje sestra *MUDr. Olga Bohdana*: Polyneuropatia paraneoplastica myasthenického typu, neboli bolestivé onemocnění mezižeberních nervů se slabostmi svalů při rakovinném poškození dolních krčních a horních hrudních obratlů, kterému předcházela dlouho bezpříznaková rakovina prostaty.

V záviděníhodné aktivitě se dožil bezmála 75 let. Na chystané oslavě měl mu být přečten návrh okruhu jeho přátel a příznivců norskému Nobelovému výboru k jeho nominaci na udělení Nobelovy ceny za mír. Ale jeho dobré srdce dosluhovalo. Nic netušíc, dlel jsem právě mimo Prahu. Jedno ráno si své Evě telefonicky stěžoval na bolest v prsou, úzkost a studený pot. Přichvátavší Eva zavolala střediskovou lékařku. Tato rozpoznala srdeční infarkt a zařídila jeho převoz na resuscitační oddělení vršovické nemocnice. Po týdnu ho přeložili mezi chodící pacienty. Po dvou upadnutích byl uložen zpět a po čtyřech dnech nato zemřel. Před skonem se Evy zeptal: „Kde je můj hoch?“ a já se mu žel nemohl ohlásit „Zde, tu s Tebou jsem!“

Poslední rozloučení se konalo v pátek 30. května 1986 dopoledne v obřadní síni města Loun. Smuteční projevy tam přednesla předsedkyně lounského rodáckého spolku v Praze paní *Jiřina Glosová* a římskokatolický kněz farního úřadu v Dolním Ročově *Rudolf Dušek*. Kromě paní Evy a mne byli tam v pozadí přítomni už jen dva nepozvaní nepředstavivší se pánové. Na přání paní Evy bylo totiž parte rozposláno až příští týden. Potom byla rakev s tělem převezena a uložena do rodinné hrobky na lounském hřbitově. Mimo paní Evy, mne a kněze se tohoto mživě deštivého pohřbu zúčastnil pouze místopředseda MěNV v Lounech *Ivo Zeman*, tajemník ONV v Lounech v důchodu *Svatoslav Hejzl* a bokem opět ti dva tajemní pánové. Převozem komplikovaný pohřeb zařizovala spolu se mnou paní Eva. Veškeré výlohy, včetně kompaktace pitrmannovských hrobů s hrobkou pod sochu anděla od Josefa Drahoňovského sjednala a hradila paní Eva. Při následujících úředních jednáních o patřičnějším vzhledu hrobu bylo jí však důrazně naznačeno, aby v dalších úpravách nepokračovala a tak místo posledního odpočinku velkého lounského rodáka zůstává pustnoucím torzem.

Poslední vůle Aloise Pitrmanna stanovuje Evu Manovou universální dědičkou. O pozůstalost se však přihlásila jeho podle všeho nesvéprávná dcera, zastupovaná svou rezolutní matkou. Hrdá paní Eva se okamžitě zřekla notářem navrhované čtvrtiny dědictví, takže dceři připadlo vše. Nakonec jim stačil zlatý prsten, pár tisíc na vkladní knížce a několik tuzexových poukázek. O pracnou a náročnou likvidaci zbylé pozůstalosti požádaly mne, za což ta legálně přešla do mého vlastnictví. Systematicky jsem postupoval v duchu závěti a to společně s paní Evou, plníc všechna její příslušná přání. Poznal jsem přitom i Mistrovy neoslavné stránky. Obsah šerých vlhkých místností ateliéru s okny do čtyř pětín pod chodníkem byl neprůchodný. Pan profesor nic nevyhodil, ani krabice, ani papíry či provázky z nákupu, ani kelímky od jogurtu, láhve od piva, účtenky, porouchané deštníky, tramvajové jízdenky, noviny, prošlapané boty. Obrazy natěsnané na zdech i opřené o zdi jedny o druhé, knihy na policích, knihy v knihovničce a u nich obrazy, židle, obrazové rámy, kamna, stůl, litografické kameny, tiskářský lis, obrazy, obrazy, malířský stojan, noční stolek, časopisy, dřevěná truhlice s rozpadávajícím se šatstvem po mamince, břidlicová žákovská tabulka a dřevěný penál, štosy grafik, obrazy, obrazy. Hnízda zkamenělých olejových barev a molovatých štětců, ložiska kříd, pastelů, uhlů, tužek a lahvíček s vyschnutou tuší, složky zažloutlého

papíru, balík plesnivějících režných pláten - malířské potřeby pohlcované dřív než mohly být upotřebeny. František Kozík již svého času při návštěvě shledal, že je to spíš skladiště a téměř neprostupný labyrint, než atelier a prorokoval, že obrazy odtud Mistra definitivně vyženou. A na všem ležel těžký uliční prach s mastným popílkem z nedalekého strašnického krematoria. Podobný stav byl v jím obývané kuchyni družstevního bytu ve třetím patře, kde v dalších místnostech žila jeho první manželka. *Drážďanskou Madonu* a *Madonu zavržených* tam maloval v šeru na posteli. Snad také proto i některé jeho pozdější obrazy tak září. Ačkoli nepostrádal náročnou autorskou sebekritiku, kvůli nedostatku času nestačil zničit své méně hodnotné práce. Dojatě jsem si uvědomoval souvislosti s jeho proletářským původem, nuzným dětstvím, nejistým žitím, s pokročilým věkem, přinášejícím nutkání shromažďovat.

Největšími olejomalbami a temperami, mnoha akvarely, kresbami a grafikami jsem obdaroval *MěNV v Lounech*. Monumentální sociální a mírové cykly přišly do Městského muzea Antonína Sovy v Pacově. Přibližně 150 kg vědeckých prací, fotografií, dopisů, dokladů a jiných písemností připadlo *Okresnímu archivu* v Lounech; velké množství výtvarných děl pak darem mnoha jiným institucím, rekreačním střediskům a jednotlivým lidem. Štosey grafik jsem také hromadně prodal antikvariátům a galeriím.

V Městském muzeu Antonína Sovy v Pacově jsem zorganizoval a zahájil první posmrtnou Pitrmannovu darovací výstavu k jeho nedožitému 75. výročí narození, která byla průřezem jeho tvorby.

Osirelá paní Eva ke mně chodila na sobotní obědy a já jsem jí vypomáhal v jejím žižkovském bytě. Na sklonku jejího života jsem ji navštěvoval v arcidiecézním Domově pro seniory v Mukařově.

Mistr Alois Pitrmann Bohemus nám ukázal hodnoty všezemského a vesmírného významu přivádějící k mírumilovnosti, neuspěchanosti, k plněji prožívané přítomnosti, k přirozenějšímu vývoji, k symbióze se vším živým i zdánlivě neživým, abychom nezhylnuli již v pubertě, ale řádně dospěli, zestárli a dožili svůj čas, aby tyto hodnoty, ač samo dílo se jednou obrátí v prach a jméno bude zapomenuto, zůstaly v praprotomstvích dobrou stopou.

*Igor Slouka Praha, 2020*